

سوال

حکم شرعی جشن گرفتن شب اسرا و معراج چیست و آیا این واقعه در شب بیست و هفتم رجب رخ داده است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

«شکی در این نیست که اسرا و معراج از نشانه‌های بزرگ خداوند و دال بر راستگویی محمد - صلی الله علیه وسلم - و منزلت والای ایشان نزد پروردگار است و همینطور از نشانه‌های قدرت شگرف پروردگار و علُو و والایی ایشان بر همه آفریدگان می‌باشد:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ [اسراء: ١]

(منزه است آن [پروردگاری] که بنده‌اش را شبانگاه از مسجد الحرام به سوی مسجد الاقصی که پیرامون آن را برکت داده‌ایم سیر داد تا از نشانه‌های خود به او بنمایانیم که او همان شنوای بیناست).

و از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - به تواتر نقل شده که ایشان به سوی آسمان‌ها معراج نموده و درهای آسمان‌ها را برایشان گشوده‌اند تا آنکه به آسمان هفتم رسیده‌اند و پروردگار درباره آنچه می‌خواست با ایشان سخن گفته و نمازهای پنجگانه در معراج بر ایشان فرض گردید که در آغاز پنجاه نماز بود و پیامبرمان محمد - صلی الله علیه وسلم - همچنان به نزد پروردگار رفت و از او تخفیف خواست تا آنکه به پنج نماز رسید، بنابراین نمازهای پنجگانه پنج فرض است که اجر پنجاه می‌برد زیرا هر نیکی به ده برابرش پاداش داده می‌شود، پس پروردگار را برای همه نعمت‌هایش حمد و شکر می‌گوییم.

اما درباره این شب که اسرا و معراج در آن رخ داد حدیث صحیحی وارد نشده که این واقعه در ماه رجب یا ماه دیگری رخ داده باشد و هرچه درباره تعیین این شب وارد شده نزد علمای حدیث ثابت نیست و این که خداوند وقت این واقعه را از یاد مردم برده حکمتی رسا دارد و حتی اگر وقت آن ثابت بود باز برای مسلمانان جایز نبود که عبادتی خاص در آن انجام دهند زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - و یاران ایشان - رضی الله عنهم - این مناسبت را جشن نگرفته‌اند و عبادتی ویژه را در این روز انجام نداده‌اند و اگر جشن گرفتن این روز مشروع بود حتما پیامبرمان - صلی الله علیه وسلم - یا از طریق گفتار و یا به

شکل عملی آن را برای امت بیان می‌فرمود و اگر چنین مراسمی وجود داشت حتما مشهور می‌شد و صحابه آن را به ما می‌رساندند زیرا آنان هر آنچه را که امت بدان نیازمندند به ما رسانده‌اند و در امر دین کم‌کاری نکرده‌اند بلکه همیشه در زمینه خیر پیشتاز بودند و اگر جشن گرفتن این شب مشروع بود حتما زودتر از دیگران انجامش می‌دادند. از سوی دگر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - دلسوزترین مردم برای مردم بودند و رسالت را به کامل‌ترین شکل رساندند و امانت را ادا نمودند و اگر بزرگداشت این شب و جشن گرفتن آن از دین بود ممکن نبود که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - از آن غافل بماند و کتمان‌ش کند پس از آنجایی که هیچ‌یک از این‌ها رخ نداده دانسته می‌شود که جشن گرفتن این شب و بزرگداشت آن ربطی به اسلام ندارد. خداوند برای این امت دینش را کامل ساخته و نعمتش را بر آنان به کمال رسانده و کار کسانی را که بدون اجازه او در دین چیزی قرار داده‌اند مورد انکار قرار داده است. الله سبحانه و تعالی در کتاب مبینش در سوره مائده می‌فرماید:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا [مائده: ۳]

(امروز دین شما را برایتان کامل و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم و اسلام را برای شما به [عنوان] دین برگزیدم).

و در سوره شوری می‌فرماید:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ [شوری: ۲۸]

(آیا برای آنان شریکانی است که در آنچه الله بدان اجازه نداده برایشان آیینی نهاده‌اند).

و از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - احادیث صحیحی مبنی بر هشدار از بدعت‌ها و تصریح به گمراهی بودن همه بدعت‌ها وارد شده تا امت نسبت به بزرگی خطر بدعت آگاه شوند و از ارتکابش دوری گزینند.

از جمله حدیثی که در صحیحین از عائشه ام المومنین - رضی الله عنها - از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - روایت شده که فرمودند: هرکه در این امر ما چیزی نو بسازد که از آن نیست پس آن مردود است و در روایت مسلم: هرکه کاری [در دین] انجام دهد که امر ما بر آن نیست پس آن [کار] مردود است و در صحیح مسلم از جابر - رضی الله عنه - روایت شده که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در خطبه روز جمعه فرمودند: اما بعد، پس بهترین سخن کتاب الله است و بهترین روش، روش محمد صلی الله علیه وسلم است و بدترین امور نوپدیده‌هاست و هر بدعتی گمراهی است نسائی با سندی خوب افزوده است: و هر بدعتی در آتش است. و در سنن از عرباض بن ساریه - رضی الله عنه - آمده که گفت: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - ما را موعظه‌ای بلیغ نمود که دل‌ها از آن به لرزه افتاد و چشم‌ها اشکبار شد پس گفتیم: ای رسول خدا، گویا موعظه و داع است، پس ما را توصیه کن. فرمود: شما را به تقوای الله و سمع و طاعت توصیه می‌کنم اگرچه برده‌ای بر شما امیر شود زیرا هر یک از شما که زنده بماند اختلافی بسیار خواهد یافت، بنابراین پس از من به سنت من و سنت خلفای

راشدین هدایت یافته من چنگ زنید و آن را با بن دندان بگیرید و از امور نوساخته برحذر باشید زیرا هر نوساخته‌ای بدعت است و هر بدعتی گمراهی است و احادیث در این معنا بسیار است و از اصحاب پیامبر - صلی الله علیه وسلم - و از سلف صالح پس از آنان در باب هشدار نسبت به بدعت آثار بسیار وارد شده که بدعت چیزی جز اضافه کردن به دین و مشروع ساختن چیزی که الله بدان اجازه نداده نیست و شبیه ساختن خود به یهودیان و نصرانیان است که به دین خود افزودند و آنچه را خداوند اجازه نداده بود نو ساختند و لازمه چنین کاری این است که دین را ناقص بدانیم و اتهام کامل نبودن دین را به آن وارد سازیم حال آنکه فساد چنین سخنی و منکر بودن آن آشکار است و واضح است که در تضاد با سخن الله عزوجل است که می‌فرماید: **الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ** (امروز دینتان را برایتان کامل ساختم) و مخالف با صریح احادیث رسول الله - صلی الله علیه وسلم - است که نسبت به بدعت‌ها هشدار داده‌اند.

امیدواریم دلایلی که ذکر شد برای هر طالب حقی در انکار این بدعت کافی و قانع کننده باشد؛ منظورم جشن گرفتن شب اسرا و معراج و هشدار نسبت به آن است زیرا این مناسبت در دین اسلام جایی ندارد.

از آنجایی که الله متعال نصیحت برای مسلمانان و بیان شرع پروردگار را واجب ساخته و کتمان علم را حرام دانسته لازم دیدم برادران مسلمانم را نسبت به این بدعت هشدار دهم زیرا در بسیاری از سرزمین‌ها منتشر است آنقدر که برخی از مسلمانان آن را جزو دین می‌دانند. از الله خواهانیم اوضاع مسلمانان را بهبود بخشد و فقه و فهم دین عطایشان کند و ما و آنان را برای تمسک به دین و ثبات بر آن و ترک آنچه مخالف دین است توفیق دهد. او ولی و قادر بر آن است و صلی الله و سلم و بارک علی عبده و رسوله محمد و آله و صحبه».